

Panium - Nọ́bà Kẹ́rin

Iṣọkan Kan

Jeff Pippenger

2025-03-04

Nínú itàn Panium ni wọn ti dá àjọṣe kan silẹ̀ láàárín Antiochus Magnus àti Philip ti Macedon. Antiochus ni ó ta ogun náà kọlu ọmọ-aládé Ptolemy V ní tààràtà, Philip sì kópa ní ọ̀nà yìí pé ogun tí ó ń jagun ní àwọn apá ibòmíràn nínú iṣẹ́ náà dá àwọn ọmọ-ogun miíràn lówó láti wá ran ọmọ ọba Ejibiti náà lówó. Èyí tùmò sí i pé Putin, ọba ikeyin ti guúsù—eni tí ọmọ ọba Ejibiti náà ṣàpẹ̀rẹ̀ fún (níbi tí “ọmọ” ti tùmò sí iran ikeyin ní ti àṣòtẹ̀lẹ̀)—ni Trump, eni tí Antiochus Magnus ṣàpẹ̀rẹ̀ fún, ṣẹ́gun; gégé bí Antiochus Magnus ṣe ṣẹ́gun Ptolemy V ní Panium, àti gégé bí Reagan ṣe ṣẹ́gun USSR ní ọdún 1989.

Filipu tùmò sí “olùfẹ́ ẹ́ṣin,” àti pé “ẹ́ṣin” jẹ́ àmì ìṣàpẹ̀rẹ̀ agbára ológun àti agbára ọ̀rọ̀-ajé pẹ̀lú. Ẹ́ṣin ń fa kẹ̀kẹ̀-ogun, àwọn ọmọ-ogun sì ń gun ẹ́ṣin; ẹ́ṣin tún ń gbé ẹ̀rù lọ sí ọ̀jà. “Ẹ́ṣin” jẹ́ àmì ìṣàpẹ̀rẹ̀ “kẹ̀kẹ̀-ogun, ọ̀kọ̀ ojú omi àti àwọn ageṣin,” èyí tí í ṣe àmì àkókó ti Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà nínú ibáṣepọ̀ aṣojú rẹ̀ pẹ̀lú ọba àríwá gégé bí a ti ṣètò rẹ̀ kalẹ̀ nínú ẹ̀ṣẹ̀ ogójì.

Ọ̀rẹ̀ Trump ní àpẹ̀rẹ̀ méjì nínú Fílípù ti Makedónià àti Herodu Fílípù Tẹ́tíràríkì. Yálà Herodu Fílípù ni tàbí Fílípù ti Makedónià, ààmì náà ń tọ́ka sí eni tí ó fẹ́ràn agbára tí a pèsè fún un láti ọ̀dọ̀ Késàrí tàbí Ántiókù, lẹ́sẹ́sẹ̀. Fílípù fẹ́ràn ẹ́ṣin, àti pé Fílípù kan jẹ́ ọmọ Makedónià, tí ó ní ipa àárín gbùngbùn àti ipilẹ̀ nínú iṣẹ́ Alẹ́ksándà Nlá.

Ó jẹ́ ilẹ̀ ibilẹ̀ rẹ̀, iṣẹ́ náà tí ó jogún lówó baba rẹ̀, Philip II, àti ibi ibèrẹ̀ fún iṣẹ́ náà rẹ̀. Tí ó wà ní apá àríwá ilẹ̀ Gírìsì, Makedonia yàtò gégé bí àárín ìṣẹ̀lú àti ológun níbi tí a ti bí Alexander (ní Pella, 356 BC) tí a sì ti tọ́ ọ̀ dàgbà, ó sì pèsè àwọn ohun àmúṣe àkókó, agbára èniyàn, àti ètò ìṣètò tí ó mú agbára fún àwọn ìṣẹ́gun rẹ̀. Ní itoótó, Makedonia ni aarin gidi ti iṣẹ́ Alexander—ibi ibèrẹ̀ rẹ̀, ẹ̀rọ ológun rẹ̀, àti agbègbè tí ó fi ìdánimò rẹ̀ múlẹ̀ gégé bí ọba Makedonia, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé iṣẹ́ náà rẹ̀ túbò gbooro jù àlà rẹ̀ lọ.

Masedóni dúró fún agbègbè àríwá nínú iṣẹ́ ẹ̀mẹ́rin Alẹ́kísándà. Nítorí náà, Philipu kan ni Tetrarch, èyí tí ó tùmò sí ‘ídámẹ́rin kan,’ Philipu kejì sì jẹ́ ‘ọ̀kan nínú idámẹ́rin’ àwọn ẹ̀fúùfú mẹ́rin ti iṣẹ́ Alẹ́kísándà tẹ̀lẹ̀ rí.

Herodu dúró fún eni tí ó kọ́ májẹ̀mú. Ísò, iran èjẹ̀ tí ń yorí sí Herodu, kọ́ ogún ibí rẹ̀. Ní ibèrẹ̀pẹ̀pẹ̀ itàn àwọn èniyàn májẹ̀mú àyànfẹ̀, Ísò di àpẹ̀rẹ̀ àwọn tí ń kọ́ májẹ̀mú tí Kristi kú láti fi múlẹ̀. Gan-an ní àkókò tí Olórùn fẹ́ mú kí àwọn èniyàn májẹ̀mú àyànfẹ̀ rẹ̀ gbòòrò sí èyà méjìlá, Ísò ṣòtẹ̀. Ní òpin Ísirelì àtijó, nígbà tí àwọn Júù sọ ní ègbé àgbélẹ̀bùù pé wọn kò ní “ọba miíràn bí kò ṣe Késàrí,” orílẹ̀-èdè Júù di àpẹ̀rẹ̀ ní òpin ohun tí a ti ṣàfihàn tẹ̀lẹ̀ nípasẹ̀ Ísò ní ibèrẹ̀. Èyà idílẹ̀ Herodu jẹ́ ti iran èjẹ̀ Ísò àti àwọn Júù, iran èjẹ̀ kan tí eni aláìgbọ̀ràn tó fọ́ májẹ̀mú ti ṣàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ ní ibèrẹ̀, tí àwọn èniyàn májẹ̀mú aláìgbọ̀ràn sì tún ṣàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ ní òpin.

Herodu Nlá ni ó fi owó-orí kalẹ́ tí ó mú Jófesu àti Màrià wá sí Bẹ̀tílehẹmu, ọ̀kan sì lára àwọn omọ̀kúnrin rẹ̀ mẹ̀ta, Herodu Antipasi omọ Herodu Nlá, ni ó jọba ní àsikò àgbélẹ̀bùú. Àkókò ìgbésí-ayé Kristi láti ibí Rẹ̀ tí tí dé ikú Rẹ̀ ni a sàfihàn ní ọ̀nà àpẹ̀rẹ̀ nípasẹ̀ idílẹ̀ Herodu, báyii ni a sì fi ń dá itàn nàà mò gégé bí àkókò ibẹ̀wò sí àwọn èniyàn àyànfẹ̀, ibẹ̀wò kan tí àwọn Júù, ní pàtàkì púpọ̀, kò rí.

Herodu Nlá pa àwọn omọ kẹ́kẹ́, gégé bí idáhùn sí ibí Jẹ́sù, bèè ni ó tún ẹ̀ atúnse itàn ibí Mósè nígbà tí Ejibiti ń pa àwọn omọ. Ìpakúpa àwọn omọ àkókó jẹ̀ ìgbimò láti pa ẹ̀ni àyànfẹ̀ tí a ń retí, àti ìpakúpa àwọn omọ ikeyin nàà sì tún jẹ̀ ìgbimò láti pa ẹ̀ni àyànfẹ̀ tí a ń retí. Àwọn ogórùn-ún méjìlélógójì egbèrún kọ orin Mósè àti ti Ọ̀dọ̀-Àgùntàn, àti ní ti àsoṭélé “orin” dúró fún iríri kan. Àwọn ogórùn-ún méjìlélógójì egbèrún ń gbé ní àkókò kan tí ó ní àwọn iríri tó jọra. Ọ̀kan nínú àwọn àfíwéra wònyí dé ní January 22, 1973 pẹ̀lú idájọ̀ Ilẹ̀ Ejó Gíga Jùlọ kan tí ó fàyẹ̀ gba isẹ̀yún ní USA. Ní ọ̀dún méréndínlógbò tó tẹ̀ lẹ̀ e, ó fẹ̀rẹ̀ jẹ̀ mílìọ̀nù méréndínláàádọ̀rin [66 million] àwọn ẹ̀ni tí wọn lẹ̀ di olùdíje láti wà láàárín àwọn ogórùn-ún méjìlélógójì egbèrún ni wọn pa nípasẹ̀ isẹ̀yún tí ijoba àpapọ̀ fowó sí.

Agbara ń sàpẹ̀rẹ̀ agbára ológun:

Èranko nàà tí mo sì rí dàbí àmòtẹ̀kùn, esẹ̀ rẹ̀ sì rí bí esẹ̀ béà, ẹnu rẹ̀ sì rí bí ẹnu kinniún: dragoni nàà sì fi agbára rẹ̀, itẹ̀ rẹ̀, àti àṣẹ̀ nlá fún un. Ìfihàn 13:2.

Dragon nàà, ẹ̀ni tí ó jẹ̀ Romu aláìsìn, pèsè nńkan mẹ̀ta fún ijo papacy, iye ni pé, “agbára rẹ̀, àti itẹ̀ rẹ̀, àti àṣẹ̀ nlá.” Nínú esẹ̀ kejilá, Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà, ẹranko ilẹ̀ nàà, ni a sàfihàn gégé bí ẹ̀ni tí ń lo gbogbo “agbára” ẹranko tí ó wà níwájú rẹ̀. Síbẹ̀, ọ̀rọ̀ nàà “agbára” nínú esẹ̀ keji yàtò sí ọ̀rọ̀ tí a tùmò sí “agbára” nínú esẹ̀ kejilá nínú èdè Gíríikì. Nínú esẹ̀ keji, “agbára” ni G1722: tí ó tùmò sí ní ojú (ní itumọ̀ gidí tàbí ní àpẹ̀júwe): níwájú (ojú) ẹ̀ni.

Ọ̀rọ̀ nàà “agbára” nínú esẹ̀ kejilá jẹ̀ ọ̀rọ̀ Gíríikì mǐràn.

Ó sì ń lo gbogbo agbára ẹranko àkókó nàà níwájú rẹ̀, ó sì mú kí ayé àti àwọn tí ń gbé inu rẹ̀ jòsin fún ẹranko àkókó nàà, ẹ̀ni tí a mú ìgbẹ̀gbẹ̀ ikú rẹ̀ lára dá. Ìfihàn 13:12.

Ọ̀rọ̀ nàà “agbára” G1832 níbí tùmò sí, (ní itumọ̀ agbára isẹ̀); ànfààní, iye ni, ipa tí a fi lé lóri: àṣẹ̀, agbẹ̀gbẹ̀-àṣẹ̀, òmìnira, agbára, ẹ̀tọ̀, okun. Ọ̀rọ̀ nàà “agbára” nínú esẹ̀ kejilá ń fi hàn pé ẹranko ilẹ̀ ni àṣẹ̀ tí a fi ránṣẹ̀ fún ẹranko òkun—Amẹ̀ríkà ni aṣojú àgbẹ̀sẹ̀sẹ̀ ẹranko òkun. Amẹ̀ríkà ń lo gbogbo àṣẹ̀ tí a fi ránṣẹ̀ fún ẹranko àkókó. Nínú esẹ̀ keji, Róòmù keferi fi nńkan mẹ̀ta fún ipàpá. Clovis fi agbára ológun àti agbára ọ̀rọ̀-ajé rẹ̀ fún ipàpá ní ọ̀dún 496 ní Ogun Tolbiac. Constantine fi “itẹ̀” ijoba nàà sílẹ̀ ní ọ̀dún 330, Justinian sì sọ pọ̀pọ̀ di olùtúnse àwọn aládaámò àti olóri àwọn ijo nípasẹ̀ àṣẹ̀ kan ní ọ̀dún 533. Clovis ní ọ̀dún 496 jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ Reagan ní ọ̀dún 1989. Reagan jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ Trump.

Gégé bí Gregory ti Tours ẹ̀ sọ (nígbà tí ó kowé ní nńkan bí ogórùn-ún ọ̀dún kan léyìn nàà), Clovis ń sẹ̀gbé nínú ogun nàà, ó sì, nítorí idààmú nlá, ké pe Ọ̀lórùn Kátólíikì fún irànlówó. Aya rẹ̀, Clotilde, jẹ̀ ọ̀babinrin Burgundian Kátólíikì kan tí ó ti ń rọ̀ ọ̀ pé kí ó yí padà kúrò nínú ibòrìṣà wá sí Kátólíisimù. Clovis búra pé bí ó bá sẹ̀gun, òun yòò gba Kátólíisimù. Ìṣàṅ ogun nàà yí padà—yálà nípasẹ̀ idásí Ọ̀lórùn tàbí ọ̀gbọ̀n ogun—Clovis sì sẹ̀gun àwọn Alemanni, ó pa ọ̀ba wọn, ó sì tú àwọn

omọ-ogun wọn ká. Gégé bí ibúra rẹ̀, ó yí padà sí Kátólísimù, a sì ẹ̀ ńrìbomi fún un, gégé bí àṣà ẹ̀ fi ojọ́ Kérésimesi ọ̀dún 496 ní Reims lélé, ní ọ̀wọ́ Bísọ̀ọ̀bù Remigius (St. Remi).

Ìyípadà ọ̀kàn rẹ̀ sàmi sí àkókò iyípadà pàtàkì, ó sì jẹ́ kí Clovis di ọ̀ba Kátólíikì àkókò láàárín àwọn aláakòso Jámánìkì (kì í ẹ̀ bii àwọn Visigoths tàbí Ostrogoths Kristẹ̀ni ti Áríáni). Èyí so àwọn Franks pọ̀ mó Sọ̀ọ̀sì Róòmù, ó sì mú kí ó rí itilẹ̀yìn gbà láti ọ̀dò àwọn ará Gallo-Roman àti ipò Pápà. A sáà maa wo ńrìbomi Clovis gégé bí “ibí France” ní itumò àmi isàpẹ̀rẹ̀ gégé bí orílẹ̀-èdè Kátólíikì, tí ó yà á sọ̀tò kúrò lódò àwọn ijọ̀ba báribáribi miiran tí wọn faramó Áríánisimù tàbí ẹ̀sìn abíníbí. Nítorí idí yí, igbàgbọ́ Kátólíikì maa ń pe France ní “àkóbí ti Sọ̀ọ̀sì Kátólíikì,” àti pèlú “omọ̀bínrin àgbà jùlọ́ ti Sọ̀ọ̀sì Kátólíikì.”

Nígbà tí Clovis di agbára aṣojú àkókò fún papacy ní ọ̀dún 496, ó jẹ́ àpẹ̀rẹ̀ Reagan tí ó di agbára aṣojú ní ọ̀dún 1989. Nínú itàn Reagan àti Pope John Paul II, a dá ifowosowópọ̀ aṣírí sílẹ̀ pèlú ète láti mú ọ̀ba gúúsù subú. Láti ọ̀dún 1798 títi dé ọ̀fin Ojọ́ Ìsinmi, àgbèrè Tírè wà ní ifarapamọ̀, ó sì jẹ́ àgbèrè kan nàa gan-an tí ó topasẹ̀ gbòngbò rẹ̀ padà sí Makedonia, ijọ̀ba tó wà ní àríwá jùlọ́. Ọ̀un ni ọ̀ba àríwá, tí a fi pamọ̀ ní ti àṣọ̀tẹ̀lẹ̀, sùgbón tí ó ẹ̀ ń jẹ́wọ́ pé ara rẹ̀ kò lè sàṣiṣe.

Póòpù nàa pèlú dúró fún “àwọn tí ń kọ́ májẹ̀mù sílẹ̀,” àwọn tí, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé a fi wọn pamọ̀ ní ti àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ jálẹ̀ gbogbo ogun aṣojú mēta nàa; ní ikeyin yóò wá hàn gbangba nínú itàn Ogun Panium. Nínú iyípadà láti Romu Ijọ̀ba-ọ̀ba sí Romu póòpù, Dáníẹ̀lì sàfihàn igbà tí Romu abòrìsà ń dé ọ̀pin àkókò rẹ̀ gégé bí ijọ̀ba kerin nínú àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì.

Nítorí àwọn ọ̀kọ́ ojú omi Kítímù yóò wá sí i lòdì sí i: nítorí nàa yóò bàjẹ̀ nínú ọ̀kàn, yóò sì padà, yóò sì ní ibínú sí májẹ̀mù mímọ̀ nàa: báyii ni yóò ẹ̀; àní, yóò tún padà, yóò sì ní ifòròwérò pèlú àwọn tí ó kọ́ májẹ̀mù mímọ̀ nàa sílẹ̀. Danieli 11:30.

Nínú ẹ̀ṣe nàa, “àwọn tí ó kọ́ májẹ̀mù mímọ̀ sílẹ̀” ni sọ̀ọ̀sì Kátólíikì. Àwọn tí ó kọ́ májẹ̀mù mímọ̀ sílẹ̀ ni sọ̀ọ̀sì Págamùsì tí Johanu Onífihàn sọ́ nípa rẹ̀ gégé bí sọ̀ọ̀sì tí ó ẹ̀ àdéhùn pèlú ayé, èyí tí, gégé bí Pọ̀lù ti sọ́, yóò yapa kúrò ní igbàgbọ́ kí ènìyàn ẹ̀ṣe tó lè farahàn. Kátólíisimù ni àwọn tí ó ti kọ́ májẹ̀mù nàa sílẹ̀, gégé bí a ti sàfihàn rẹ̀ nínú ikọ̀lù tí a mú wá sí Ọ̀rọ́ Ọ̀lọ̀run, àti pèlú Sábáàti ojọ́ keje nàa, èyí tí a fi ikọ̀lù tí ó ń tẹ̀sìwájú kọ̀lù méjèjì láti àkókò Kọ̀nsítántínù lẹ́ síwájú. Ní ibèrẹ̀ sáájú nínú orí kọ̀kànlá, a tún tọ̀ka sí “májẹ̀mù” nàa.

Ọ̀kàn àwọn ọ̀ba méjèjì wọ̀nyí yóò sì wá fún ẹ̀ṣe ibi, wọn yóò sì maa sọ́ iró lóri tábilì kan nàa; sùgbón èyí kì yóò sàṣeyọ̀rí: nítorí pé ikeyin nàa ẹ̀ yóò dé ní àkókò tí a ti yàn. Nígbà nàa ni yóò padà sí ilẹ̀ rẹ̀ pèlú ọ̀rọ́ púpọ̀; ọ̀kàn rẹ̀ yóò sì dojúkọ́ májẹ̀mù mímọ̀; yóò sì ẹ̀ isẹ̀ agbára, ó sì tún padà sí ilẹ̀ tírẹ̀. Ní àkókò tí a ti yàn yóò padà, yóò sì wá sí ihà gúúsù; sùgbón kì yóò rí bí ti isáájú, tàbí bí ti ikeyin. Daniel 11:27–29.

Nínú àwọn ẹ̀ṣe wọ̀nyí, “òun” padà sí ilẹ̀ tírẹ̀, léyìn nàa nígbà míràn ó tún padà sí ilẹ̀ tírẹ̀. Àwọn ipadà méjèjì wọ̀nyí dúró fún isẹ̀gun méjì tí ipadà “ní isẹ̀gun” sí ilú Róòmù tẹ̀ lé. Èkínnì ni Ogun Actium ní ọ̀dún 31 BC sí Antony àti Cleopatra, èkejì sì ni léyìn iparun Jerúsálẹ̀mù ní ọ̀dún 70 AD. “Àkókò tí a yàn” nínú àwọn ẹ̀ṣe nàa ni ọ̀dún 330, èyí tí ó fi iparí “àkókò” àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ ti ẹ̀ṣe kerinlélógún hàn, èyí tí ó dọ̀gba pèlú ọ̀dún mēta lé ogórin.

Àwọn ọba méjèjèì tí ñ sọ èké lórí tábilì kan náà ñ se bèẹ́ sáájú “àkókò tí a yàn,” “nítórí pé òpin yóò sì wà ní àkókò tí a yàn.” Ìbèèrè kan tí ó yẹ kí a gbé yẹ wò ni pé, kí ni eṣe náà tùmò sí nígbà tí ó sọ pé, “Nígbà náà ni yóò padà sí ilẹ̀ rẹ̀ pẹ̀lú ọ̀rọ̀ púpọ̀?” Sẹ́ ó tùmò sí pé ní àkókò tí a yàn, nígbà náà ni yóò padà; tàbí sẹ́ ó tùmò sí pé lẹ́yìn tí àwọn méjèjèì bá ti sọ èké lórí tábilì náà, nígbà náà ni yóò padà, nítórí náà ipadà náà sì wà sáájú àkókò tí a yàn.

Uriah Smith se àfihàn àwọn ipadàbò méjèjèì náà gégé bí 31 BC àti 70 AD, èyí tí ó sojú itàn kan sáájú odún 330, èyí tí ó jẹ́ àkókò tí a yàn. Smith tún tọ́ka sí i pé “ipadàbò” ti eṣe kọkàndínlógún lé ní ogún jẹ́ lẹ́yìn 330, àti pé kò sàṣeyọ́rì gégé bí àwọn ipadàbò tí ó tẹ̀lẹ̀ àwọn ogun Actium àti Jerusalem. Ohun tí èyí tùmò sí ni pé sáájú àkókò tí a yàn, ipadé kan wà níbi tí a ti ñ sọ irọ̀, lẹ́yìn èyí ni ọ̀kan nínú àwọn ọba méjèjèì tí wọn ti ñ sọ irọ̀ yóò padà pẹ̀lú ọ̀rọ̀ púpọ̀, ẹ̀ni tí yóò sì tako májẹ̀mú mímọ̀, yóò se iṣe agbára, yóò sì padà ní odún 330, èyí tí ó jẹ́ àkókò tí a yàn.

Lẹ́yìn náà, ó kọ̀lu guúsù, sùgbón yóò yàtò sí Ogun Actium tàbí iparun Jerusalem. Itàn odún 70 AD nínú àwọn eṣe náà ñ sàfihàn òpin àwọn èniyàn májẹ̀mú àyànfẹ́ Ọ̀lórùn gégé bí a ti sojú wọn nípasẹ̀ “májẹ̀mú mímọ̀” nínú àyọ̀kà náà. Nínú eṣe ogbòn, Róòmù abòrìṣà ní imòye pẹ̀lú àwọn tí ó kọ̀ májẹ̀mú mímọ̀ sílẹ̀. Odún 70 AD ni òpin pátápátá Israèlì àtíjọ̀ gidì gégé bí àwọn èniyàn májẹ̀mú Ọ̀lórùn, eṣe ogbòn sì ñ tọ́ka sí itàn ọ̀rúndún mērin lẹ́yìn 70 AD. Àwọn tí ó kọ̀ májẹ̀mú náà sílẹ̀ nínú itàn tí a sojú nínú eṣe ogbòn ni àwọn tí ó ti kọ̀ májẹ̀mú tí Ọ̀lórùn àti àwọn èniyàn Kristẹ̀ni Rẹ̀ ti wò sílẹ̀. Róòmù Pápà ni ijo tí a sojú gégé bí àwọn tí ó kọ̀ májẹ̀mú mímọ̀ sílẹ̀ nínú eṣe ogbòn.

Nítórí àwọn ọ̀kọ̀ ojú omi Kítímù yóò wá sí i lòdì sí i; nítórí náà yóò bàjẹ́ nínú ọ̀kàn, yóò sì padà, yóò sì bínú sí májẹ̀mú mímọ̀ náà: bèẹ̀ ni yóò se; yóò tilẹ̀ padà, yóò sì bá àwọn tí ó kọ̀ májẹ̀mú mímọ̀ náà sílẹ̀ ní imòye. Dáníèlì 11:30.

Eṣe kọkàndínlógbòn mú wa dé odún 330, èyí tí ó jẹ́ àkókò tí a yàn tí a sì mú se nípa bí Constantine se gbé olú-ilú náà lọ sí Constantinople. Ní àmì ọ̀nà yẹn, a ó fa Romu Keferi sínú ogun guúsù kan tí kò ní sàṣeyọ́rì gégé bí Actium àti Jerusalem ti se rí. Lẹ́yìn náà, nínú eṣe ogbòn, Genseric kọ̀lu Romu Keferi, ẹ̀ni tí ó bèrẹ̀ ogun ojú omi rẹ̀ láti Chittim, èyí tí a mò lónìí sí Carthage. Ogun yíi sí Romu Keferi tún jẹ́ aṣojú gégé bí ipè kejì nínú àwọn ipè méje nínú iwé Ifihàn. Àwọn agbára ipè mērin àkọ̀kọ̀ wònyí mú Romu Ìwọ̀-Ọ̀dùn wá sí òpin ní odún 476. Láàárín àwọn ipè mērin àkọ̀kọ̀ wònyí, ipè kejì, èyí tí í se àwọn ọ̀kọ̀ ojú omi Chittim, ni ó burú jùlọ̀, nítórí Genseric gba àkóso àwọn ọ̀kun, ọ̀rọ̀ Ìjọba náà sì gbẹ́ tán.

Nígbà tí ó dojú kọ̀, tí inú sì bà á nítórí àwọn ọ̀kọ̀ ojú omi Kítímù, ó padà, ó sì ní ibínú sí májẹ̀mú mímọ̀ náà. Èyí se ní itàn tí ó sáájú fífi agbára fún ijo papacy ní odún 538, nípasẹ̀ ogun sí Ọ̀rọ̀ Ọ̀lórùn. Lẹ́yìn náà, ó padà, ó sì ní “imòye pọ̀ mó àwọn tí ñ kọ̀ májẹ̀mú mímọ̀ náà sílẹ̀.” Ìbáṣepọ̀ yẹn láàárín Róòmù keferi àti Róòmù papal ni a mú se ní odún 533 pẹ̀lú aṣe Justinian. Eṣe tí ó tẹ̀lẹ̀ e, eṣe kọkànlélogbòn, sì ñ tẹ̀sìwájú pẹ̀lú bí inú Róòmù keferi se “bàjẹ́.” Nínú 2 Tẹ̀salonika, Pọ̀òlù kòni pé Róòmù keferi “dì” ijo papacy lówó kúrò ní mímú iṣàkóso ní odún 538. Lẹ́yìn tí inú rẹ̀ bàjẹ́ nítórí ikọ̀lù láti inú ọ̀kun tí ó ba ètò ọ̀rọ̀ ajé Ìjọba náà jẹ́, ó ní ibínú sí májẹ̀mú mímọ̀ náà, lẹ́yìn náà ó sì ní imòye pọ̀ mó àwọn tí ñ kọ̀ májẹ̀mú náà sílẹ̀. Nínú àwọn eṣe tí ó tẹ̀lẹ̀, “apá ogun,” tí ó dúró fún agbára tí a fi fún ijo papacy ní odún 496 nípasẹ̀ Clovis, dide, wọn sì sọ ibi mímọ̀ agbára di aláimọ̀, èyí tí nínú itàn dúró fún ilú Róòmù, lẹ́yìn náà Róòmù keferi yóò mú ẹ̀sìn keferi (irúbo ojoojúmọ̀)

kúrò nínú ijọba náà, yóò sì fi Kátólíkì rọpò rẹ, lẹyìn náà wọn sì fi ijọ papacy jókòò lórí itẹ ní ọdún 538.

Nígbà tí a fi agbára fún ipò pọ̀pù ní ọdún 538, ó pèsè ẹlẹ́rìí àsoṭélé kan, àti pẹ̀lú ẹlẹ́rìí itàn kan tí a sàfihàn nínú àwọn ẹ̀sẹ̀ tí a n gbé yẹ̀wò. Ọdún 538 ni a sàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nípasẹ̀ ọdún 31 sáájú Kristi àti Ogun Actium. Nínú Danieli orí kejo, ẹ̀sẹ̀ kẹ̀sàn-án, Romu abòrìsà yóò borí àwọn idènà ilẹ̀-àyé m̀eta láti gba itẹ̀ ayé. Àkókó ni Sírià ní ilà-oòrùn, lẹyìn náà Juda àti Jerúsálẹ̀mù, tí Ejibiti sì tẹ̀ lé e ní Ogun Actium. Romu pọ̀pù náà yóò tún ní iwo m̀eta tí a yóò yọ kúrò, ẹ̀kẹta nínú wọn ni àwọn Goth, tí a lé kúrò ní ilú Romu ní ọdún 538. Romu abòrìsà àti Romu pọ̀pù pèsè ẹlẹ́rìí méjì tí ó fi hàn pé Ogun Actium bá ọdún 538 mu, àti pé ọdún 538 n sàfihàn òfin Ojọ-Àikú ní USA, nígbà tí Romu òde-òní n sàkóso pátápátá títí àkókò idánwò yóò fi parí.

A ti parí àkótán iwòye àwọn ẹ̀sẹ̀ m̀etádínlọ̀gbọ̀n sí m̀okànlé̀lọ̀gbọ̀n.

Nínú àpilẹ̀kọ̀ tó kàn, a ó dojú kọ̀ àwọn ẹ̀sẹ̀ wònyí, a ó sì bèrẹ̀ isẹ̀ fífí àyọkà náà bá itàn àwọn ẹ̀sẹ̀ kọkànlá títí dé m̀eṣ̀é̀dógún mu.